

SUOJELLAAN LAPSUUTTA - RAKENNETAAN YHDESSÄ DIGITAALISTA KASVURAUHAA

Suomessa lapset saavat älypuhelimien aivan liian aikaisin, suurin osa jo kouluun mennessä. Vaikka lasten pahoinvointia ei voida laittaa pelkästään älypuhelimien syyksi, ei pidempi ajanjakso lapsuuden alkupäässä ilman koko ajan mukana kulkevaa älypuheliminta tekisi kenellekään pahaa. Viime aikoina on käyty paljon keskustelua siitä, miten älypuhelin ja some vaikuttavat kielteisesti lasten keskittymiskykyyn, ajankäyttöön ja hyvinvointiin. Lisäksi altistuminen sisällöille, jotka lapsille eivät kuulu, sekä seksuaalisen hyväksikäytön uhka verkossa ovat todellisia ongelmia Suomessa. Tilalle tarvittaisiin leikkiä, tylsistymisen sietämistä, aikaa vailla jatkuvia ärsykejä ja ympäristöä, jossa näistä asioista ei tarvitsisi taistella lasten ja vanhempien kesken vain siksi että "kaikilla muillakin on".

Vanhempien on vaikeaa muuttaa toimintakulttuuria yksin. Lapsille puhelimet liittyvät kaverisuhteisiin ja siihen, onko lapsi vanhempien ja kavereiden tavoitettavissa. Muutoksen kohti älypuhelimonta lapsuutta ei tarvitse olla mullistava eikä sen tarvitse merkitä luopumista älypuhelimien keskeisistä hyödyistä. Lapsen voi yhä tavoittaa, vaikka hänellä olisi vanhanmallinen peruspuhelin tai ranteessa mukana kulkeva kellopuhelin, jolla voi myös lähettää viestejä ja jolla lapsen voi paikantaa. Lapset voisivat edelleen pelata pelejä, katsoa ohjelmia ja viestitellä toisilleen

myös muilla laitteilla, kuten iPadeilla tai perheen yhteisillä älypuhelimilla, joita ei kuitenkaan kannettaisi jatkuvasti mukana. Älylaitteen siirtyminen kotiin rajaisi varmasti puhelinkoukkua ja vapauttaisi lapsilta aikaa muihin asioihin yhdessä ollessaan.

Voisiko aina mukana kulkevan älypuhelimien hankintaa lykätä vaikkapa kymmenenteen ikävuoteen ja näin hieman pidentää lapsuutta leikkien, ulkoillen ja muiden kanssa ruuduttomassa vuorovaikutuksessa ollen? Kansainvälisesti on puhuttu jopa 14-16 -vuoden ikärajoista. Keskustelua Suomessa ikärajoista ei ole käyty oikeastaan lainkaan. Mutta puhelimen hankkimisen lykkääminen jo parilla vuodella, sekä alus- tojen ikärajoista kiinni pitäminen toisivat jo aidon, ison muutoksen suomalaisten lasten ja perheiden elämään.

Me emme usko, että haaste olisi lainkaan mahdoton. Sen ratkaisuun itse asiassa riittää, että eri puolilla yhteiskuntaa teemme kaikki pieniä tekoja ja muutoksia. Kun riittävän moni lähtee mukaan, asiat muuttuvat. Sekin on tärkeä muistutus tässä ajassa, jossa monet haasteet ovat jättimäisiä. Tämän me voimme yhdessä ratkaista. Ehdotamme siis, että tartutaan haasteeseen!

VALITSE OMA HAASTEESI

ja tehdään yhdessä Suomesta paikka, jossa lapsi saa olla lapsi vähän pidempään!

Haaste vanhemmille: Noudatetaan sosiaalisen median ikärajoja. Meidän on aikuisina helpompi keskustella lastemme kanssa somesta ja sallitusta sisällöstä, kun pidämme kiinni alustojen ikärajoista. Whatsappin, YouTuben, TikTokin, SnapChatin, Instagramin, X:n ja Facebookin kaikkien ikäraja on 13 vuotta. Pidetään ikärajoista kiinni ja sovitaan siitä yhdessä lasten kavereiden vanhempien kanssa. Jos alustat ovat jo käytössä, muutosta voi olla vaikea tehdä ja tämä on ymmärrettävää. Pidetään huolta, että pienempien kohdalla muutosta ryhdytään aktiivisesti tekemään toiseen suuntaan.

Haaste opettajille ja kouluille: Kannustakaa ja auttakaa vanhempia lykkäämään älypuhelinien hankintaa siinä vaiheessa kun eskarilaisia ja heidän vanhempiaan tutustutetaan kouluun ja ekaa luokkaa aloitellaan. Auttaminen ei vaadi todennäköisesti sen kummempaa, kuin että ohjeistatte vanhempia sopimaan uudelle aloittavalle luokalle yhteisen käytännön puhelimien hankkimiseen ja käyttöön. Vanhemmille voi sanoa, että tämä helpottaa koko ryhmän toimintaa. Niin kauan kuin päätöksistä ei keskustella yhdessä, osa lapsista jää ulkopuolelle ja toisaalta ne jotka somessa ja esim. whatsapp -ryhmissä ovat, joutuvat hyvin varhain opettelemaan viestintää jossa voi olla hyvin ikäviäkin piirteitä. Kavereille voi viestiä myös tavallisilla viesteillä hetken aikaa. Vanhemmat ovat todennäköisesti iloisia, jos joku auttaa keskustelun aloittamisessa. Viime kädessä vanhemmat tieteenkin itse tekevät päätökset, mitä lapsille milloinkin annetaan käyttöön koulun ulkopuolella.

Haaste lastensuojelujärjestöille: Uskaltakaa olla aidosti lasten puolella. Vaikka tutkimustiedolla on vaikeaa varmistaa täsmällisesti, miten älypuhelimet pieniin lapsiin vaikuttavat, on erilaista tietoa käytössä niin paljon, että oman näkemyksen ja kannan voi varmasti jo ottaa. Kyse on myös arvovalinnoista. Kannustakaa perheitä lykkäämään älypuhelinien käyttöä 10-ikävuoteen ja noudattamaan alustojen ikärajoja. Monella perheellä tulevat jaksaminen ja kyvyt vastaan seurata intensiivisesti lasten puhelimen käyttöä jatkuvasti, mitä viime vuosina on suositeltu asiantuntijoiden taholta. Teette myös vanhemmille arkea helpottavan palveluksen ottamalla asiaan reippaan ja näkemyksellisen otteen.

Operaattorit: Nyt on hieno hetki tehdä iso vastuullisuusteko ja yhdessä rintamassa ilmoittaa, että lopetatte koulunsa aloittaville lasten vanhemmille dataliittymien markkinoinnin ja pidätte osaltanne huolta digitaalisesta kasvurauhasta. Olisi hienoa nähdä näyttävä kampanja vaikkapa peruspuhelinnumeron tarjoamisesta ekaluokkalaiselle!

Poliitikot: Älkää haukkuko ja kiusatko toisianne somessa vaan väitelkää reilusti ja toisianne arvostaen. Olette esimerkkejä lapsille aikuisten maailmasta ja demokratiasta. Sillä miten te toimitte on väliä. Ottakaa digiasiat vakavasti ja pyrkikää ymmärtämään niitä syvällisesti.

Aikuiset, kummit, naapurit, sedät, tädit, tyypit:

Me suomalaiset käytämme keskimäärin noin 3 tuntia päivässä ruudun äärellä. Nipistetään tästä määrästä omiin arvoihin istuva määrä silloin tällöin ja kysytään aidosti keskittyen tutulta tai läheiseltä lapselta mitä hänelle kuuluu, mitä hän ajattelee ja mikä häntä kiinnostaa. Aikuisten aito huomio ja kiinnostus on lapselle tärkeää ja todennäköisesti tekee myös meille itsellemme mukavamman olon kuin ruudun tuijottaminen.

Emme usko, että näihin haasteisiin on lainkaan mahdollonta vastata! Suojellaan lapsuutta – rakennetaan yhdessä digitaalista kasvurauhaa. Heitä haaste eteenpäin jaettavaksi. Näytetään, että välitämme lapsistamme ja olemme heille aikuisia digimaailman äärellä.

Käytähän jakaessasi tunnistetta

#digitaalinenkasvurauha,

niin voimme seurata haasteen vastaanottoa. Kiitos.

Haasteen laittoivat liikkeelle tavalliset aikuiset, jotka miettivät mitä meistä jokainen voisi tehdä vastatakseen omalta osaltaan edes pieneen osaan niistä haasteista, joita lapsuuteen tällä hetkellä kohdistuu.

Lisätietoja:

Elina Kiiski-Kataja, Minna Koskelo, Hannele Laaksolahti
digitaalinenkasvurauha@gmail.com